

**BARENTSIN
ALUENEUVOSTON**

KOKOUS

28.6.2012

Luulaja

ESITYSLISTA

OHJELMA:	3
ASIA RR 1/2012	HYVÄKSYTÄÄN TYÖJÄRJESTYS.....	5
ASIA RR 2/2012	HYVÄKSYTÄÄN PÖYTÄKIRJA	6
ASIA RR 3/2012	ALUENEUVOSTON PUHEENJOHTAJAN TIEDONANTO.....	7
ASIA RR 4/2012	ALUEKOMITEAN PUHEENJOHTAJAN TIEDONANTO.....	8
ASIA RR 5/2012	BARENTS-NEUVOSTON VIRKAMIESKOMITEAN TIEDONANTO	9
ASIA RR 6/2012	KANSAINVÄLISEN BARENTS-SIHTTEERISTÖN (IBS) TIEDONANTO.....	10
ASIA RR 7/2012	TERMS OF REFERENCE	11
ASIA RR 8/2012	POHJOIS-KARJALAN ASEMA	13
ASIA RR 9/2012	KIRKKONIEMI II -JULISTUS.....	14
ASIA RR 10/2012	BARENTSIN TOIMINTAOHJELMA - TIEDONANTO.....	16
ASIA RR 11/2012	MUUT KYSYMYKSET	17
ASIA RR 12/2012	SEURAAVA KOKOUS	18

Barentsin alueneuvoston kokous

Päivämäärä: 28.6.2012

Paikka: Luulaja

Ohjelma:

Keskiviikko 27.6.2012

Saapuminen

Majapaikka: QualityHotel

Osoite Storgatan 17, Luulaja

Puhelin +46 920 20 10 00

S-posti: q.lulea@choice.se

17:00	Lähtö linja-autolla Lövskäriin
17:30	Venematka Luulajan saariston
18:00	Päivällinen ja viihdettä Jopikin kartanossa
21:30	Venematka takaisin Lövskäriin
22:00	Linja-auto hotellille

Torstai, 28.6.2012

09.00 – 13.00	Barentsin alueneuvoston kokous Kokouspaikka: Quality Hotel
13:00-14:00	Lounas Paikka: Quality Hotel Poislähtö

Osallistujat

Alueneuvosto

1. *Per-Ola Eriksson, puheenjohtaja* *Norrbotten, Ruotsi*
2. *Birgitta Heijer* *Västerbotten, Ruotsi*
3. *Poissa: Pia Svensgaard* *Tromssa, Norja*
4. *Lisbeth Isaksen* *Finnmark, Norja*
5. *Poissa: Odd Eriksen* *Nordland, Norja*
6. *Alpo Jokelainen* *Kainuu, Suomi*
7. *Pauli Harju* *Oulu, Suomi*
8. *Hannes Manninen* *Lappi, Suomi*
9. *Poissa: Marina Kovtun* *Murmansk, Venäjä*
10. *Alexander Kostamarov* *Arkangeli, Venäjä*
11. *Liliya Oparina* *Komin tavalalta, Venäjä*
12. *Poissa: Andrei V. Nelidov* *Karjalan tasavalta, Venäjä*
13. *Poissa: Igor Fjodorov* *Nenetsin autonominen alue, Venäjä*
14. *Aili Keskitalo* *Alkuperäiskansojen työryhmä*

Alueneuvoston tarkkailijajäsenet

15. *Sisko Kaarto* *Pohjois-Karjala, Suomi*
16. *Roger Marklund* *Barentsin alueen kristillisten kirkkojen yhteistyöneuvosto*
17. *Alexander Makarenko* *Luoteis-Venäjän parlamentaarikkojen organisaatio*

Muut:

18. *Brynolf Tjärner* *Aluekomitean puheenjohtaja, Norrbotten*
19. *Lena Anttila* *Norrbotten, Ruotsi*
20. *Mikael Bergström* *Västerbotten, Ruotsi*
21. *Ole Kolstad* *Nordland, Norja*
22. *Ari Sirén* *Kansainvälinen Barents-sihteeristö*
23. *Anna Lund* *Kansainvälinen Barents-sihteeristö*
24. *Anzhelika Rudakova* *Komin tavalalta, Venäjä*
25. *Lars Wikman* *Pohjois-Ruotsin Brysselin toimisto*
26. *Sverre Stub* *Virkamieskomitean pj., ulkoasiainministeriö, Norja*
27. *Sverre Jervell* *Ulkoasiainministeriö, Norja*

Sihteeristö:

28. *Sari Roininen* *Norrbotten, Ruotsi*

Asia RR 1/2012

Hyväksytään työjärjestys

Puheenjohtaja (Per-Ola Eriksson) ehdotti, että kohdat 7 ja 8 käsitellään yhdessä ja tiedotti, että tutkimuksen ja innovoinnin mahdollisuuksien esittely sisältyy kohtaan muista asioista.

Työjärjestys hyväksyttiin.

Asia RR 2/2012 Hyväksytään pöytäkirja

Hyväksyttiin pöytäkirja Alueneuvoston kokouksesta 11. lokakuuta 2011 Kiirunassa, Ruotsissa.

LIITE 1. Pöytäkirja Alueneuvoston kokouksesta 11. lokakuuta 2011 Kiirunassa

Puheenjohtaja (Per-Ola Eriksson) toivotti kokouksen osanottajat tervetulleiksi ja kertoi Norbottenista sekä korosti Barents-yhteistyön laajuutta ja kattavuutta. Yhteistyön kehittäminen ei aina edisty sellaisella nopeudella kuin haluttaisiin, mutta monissa asioissa aikanäkymät ovat pitkiä. Olkoon esimerkkinä perusrakenteiden kehittäminen. Yhteistyön alueelliset työryhmät sisältävät paljon pätevyyttä ja niillä on tärkeä tehtävä. Siksi ne tarvitsevat vahvaa tukea.

Barentsin alue on strategisesti tärkeä ja sisältää mahdollisuuksia tulla mineraaleja koskevan toiminnan johtavaksi alueeksi maailmassa. Västerbotten ja Norrbotten kehittävät parhaillaan yhteistä mineraalistrategiaa ja Norrbottenin puheenjohtajuus priorisoi luonnonvaroja koskevien kysymysten nostamista esille laajalla rintamalla. Toinen prioriteetti on nuorisoyhteistyö, nuorten rooli ja omaksua yhteiseksi haasteeksi saada nuoret pysymään alueella. Tässä hengessä kokoontui nuorisoa koko alueelta Norrbottenin aloitteesta Haaparanta/Tornioon kesäkuussa pohtimaan tulevaisuuden tärkeimpiä kysymyksiä ja laatimaan perustaa niistä keskustelulle. Tulos vaikuttaa Kirkkonieni II -julistukseen, jota esitellään myöhemmin kokouksessa. Vielä yksi priorisoinnin kohde on tutkimus ja teknologinen yhteistyö. Alueella on useita ansiokkaita yliopistoja ja niiden välisen yhteistyön tiivistämisellä saadaan paljon aikaan. Alueella on edessään myös yhteisiä haasteita ilmasto- ja ympäristöasioissa. Tällä hetkellä kuitenkin puuttuu tutkimus- ja innovaatioyhteistyön rahoitus niin julkisten ja yksityisten organisaatioiden kuin yliopistojenkin väliltä. Kolarctic- ja Interreg-ohjelmilla on ollut suuri merkitys, mutta ne eivät sisällä alueen kaikkia osia. Tässä asiassa kaivataan uutta ajattelua. Norrbotten toivoo voivansa yhdessä kaikkien jäsenalueiden kanssa voivansa kehittää tutkimus- ja innovaatio-ohjelman, jota käsitellään myöhemmin kokouksessa omana esityksenään.

Norbotten toivottaa kaikki Green Growth Forumiin Luulajaan syyskuun 4-5 päivä. Sen tarkoitus on koota yhteen yrityksiä, julkisia organisaatioita ja tutkimusalaa löytämään ratkaisuja ympäristö- ja ilmastomuutoksien kohtaamiseen.

Kulttuurin ja luovien elinkeinojen välinen yhteistyö sekä turismin kehittäminen nousevat yhä tärkeämmiksi Barentsin alueelle. Tässä asiassa on opittavaa toisiltamme ja huomioitava, että niillä on tärkeä tehtävä Barentsin identiteetin vahvistamisessa. Barentsin kulttuuriyöryhmä on tehnyt kulttuurin ja luovien elinkeinojen alalta hakemuksen projektista, jolla olisi alueellinen osarahoitus. Se toivottavasti liitetään Kolarctic-ohjelmaan. Barentsin alueen kulttuuri tullaan huomioimaan myös juhluvuonna 2013.

Alueelle on elintärkeää, että suurista suunnitelluista investoinneista osansa saavat myös pienet ja keskisuuret yritykset ja että niiden kehittäminen voi jatkua. Strategisten verkostojen kehittäminen alueen suuryritysten välille ja rajaesteiden poisto ovat myös tärkeitä asioita. Perusrakenteiden puutteet ovat kysymys, joka on seurannut meitä yhteistyön alusta lähtien ja se on vietävä uusille tasoille, koska esimerkiksi lentovuorojen ja itä-länsi-viestinnän tarve on hyvin suuri. Siten Kolarcticin rahoittamaan Barents Freeway –projektiin kohdistuvat odotukset ovat suuria.

Barentsia odottavat monessa suhteessa ratkaisut tulevaisuuskeskusteluissa ja luonnonvaroissa, ja alue vastaanottaa usein kansainvälisiä neuvottelukuntia, joita kiinnostavat meidän tapamme toimia ja tehdä yhteistyötä. Meillä ovat kaikki mahdollisuudet tehdä Barentsista investointien ja yhteistyön johtava alue maailmassa.

Puheenjohtaja (Brynolf Tjärner) tiedotti aluekomitean toiminnasta.

Komitea on kokoontunut kahdesti 2012: Kirkkoniemessä helmikuussa aiheena kulttuurifestivaalit Barentsin speaktaakkeli, Barentsin alkuperäiskansojen kokous ym., ja Haaparannassa kesäkuussa aiheina kansalais- ja elinkeinoelämän näköaloja Barents Reunion-konferenssissa sekä Norrbottenissa järjestetty nuorisokokous. Ajatuksena on, että erityyppisten Barents-tilaisuuksien yhteensovittamisella saataisiin aikaan sykäyksiä ja synergiaa yhteistyöhön. Viimeisimpään kokoukseen sisältyi myös ideakeskustelu työryhmissä.

Norrbottenin puheenjohtajuuden aloitteesta komitea laatii nyt katsauksen työjärjestyksistä nimikkeellä alueellisen yhteistyön *Terms of Reference*. Hyvin tärkeä keskustelu, joka on seurausta muun muassa norjalaisen Rogalandin alueen tarkkailijastatuksen hakemuksesta. Tarkoitusta varten koottiin Kirkkoniemen kokouksessa ryhmä, joka sitten laati ehdotuksen aiheesta *Terms of Reference* Haaparannan kokoukseen.

Norrbotten keskittyy toteuttamaan, mitä puheenjohtajakaudelle on suunniteltu. Tärkeä järjestely oli Haaparanta/Torniossa toteutettu työpaja nuorisolle. Seuraava järjestely on Green Growth Forum, josta on tarkoitus luoda kohtaamispaikka tutkimukselle, elinkeinoelämälle ja julkisille organisaatioille yhteiskuntasuunnittelun, tekniikan ja ympäristökysymysten ympärille – sosiaalisia ulottuvuuksia unohtamatta. Paljon pätevyyttä sisältävä ohjelma on erittäin lupaava ja sitä tukevat kaikki Barentsin alueen maat. Lupaava on myös syksyllä käynnistynyt keskustelu kulttuuriprojektista, jonka tuloksena on jo Kolarcticille lähetetty hakemus. Suunniteltuun projektiin sisältyy kulttuuria, luovia elinkeinoja ja turismia. Vahvuutena on kaikkien 13 jäsenalueen mukanaolo projektissa. Komitea on myös osallistunut käynnissä olevaan keskusteluun Barents-neuvoston, Arktisen neuvoston, Itämerivaltioiden neuvoston, Pohjoismaiden ministerineuvoston ja Pohjoisten ulottuvuuksien kumppanuuden toimintojen koordinoinnista.

Laaja, loppuvaiheessa oleva projekti on Barentsin tietosanakirjan ja Barentsin historiikirjan toimittaminen. Rahoitus tuotannon päättämiseen puuttuu. Kirkkoniemen kokouksessa esitettiin hakemus alueellisesta tukirahoituksesta: yhteensä 7000 euroa kultakin maalta. Rahoitus Norjasta ja Ruotsista on selvä, Suomi valmistelee parhaillaan päätöstä ja Venäjältä odotetaan vastausta. Teoksia tullaan käyttämään opetuksessa, ja teokset tulevat valmistumaan hyvin sopivasti juhlavuoden yhteyteen.

Barents-neuvoston virkamieskomitean puheenjohtaja (Sverre Stub) korosti, että Per-Ola Erikssonin alkupuheenvuoro on hyvin innostava sekä esitettyjen aktiviteettien että Barentsin alueen kaikkien tulevaisuuden mahdollisuuksien osalta. Stub tiedotti pohjoismaisesta puheenjohtajuudesta.

Neuvoston ja alueneuvostojen väliset yhteydet ovat tärkeitä ja siksi neuvoston puheenjohtajisto arvostaa suuresti Norrbottenin vierailua Oslossa helmikuussa ja tuolloisia keskusteluja. Virkamieskomitea on kokoontunut kolme kertaa Norjan puheenjohtajuudella: ensin Oslossa, sitten Kirkkoniemessä Barents-spektaakelin ja aluekomitean yhteydessä ja viimeksi Harstadissa. Neljäs kokous on suunniteltu syyskuuksi. Ylin kysymys ovat työryhmät ja niiden tukemisen ja innostamisen tärkeys sekä se, että ne ovat yhteydessä toisiinsa, koska monet käsiteltävät alat menevät limittäin. Kaikki työryhmät kutsutaan myös maaliskuussa järjestettävään työpajaan, jossa laaditaan suunnitelma Barentsin alueen ilmastokysymykseen. Kuten aikaisemmin on sanottu, käynnissä on myös keskustelu useiden yhteistyöprojektien yhteensovittaminen päällekkäisten toimintojen välttämiseksi ja synergioiden luomiseksi. Rajaesteasiassa on otettu tärkeä askel Norjan ja Venäjän välillä, kun aivan äskettäin otettiin käyttöön niin sanottu *rajaliikennetodistus*. Se antaa kaikille enintään 30 km etäisyydellä rajasta sen molemmin puolin asuville oikeuden kulkea rajan yli viisumivapaasti. Se on askel kohti normaalia rajaliikennettä. Pohjoismainen puheenjohtajisto vieraili äskettäin tapaamassa Murmanskin uutta kuvernööriä Marina Kovtunia ja alueduuman puheenjohtajaa, joista viimeksi mainittu osoitti erityisen suurta kiinnostusta. Puheenjohtajisto havaitsi selvästi, että mielenkiinto pohjoisia alueita ja Arktista kohti kasvaa. Äskettäin puheenjohtajisto kutsui Barents-neuvoston tarkkailijamaiden Oslon suurlähettiläät tiedotustilaisuuteen ja Norjan EU-edustusto järjesti myös yhdessä Pohjois-Norjan Brysselin toimiston kanssa seminaarin Brysselissä EEAS:lle, EU Com:ille, parlamentaarikoille ja muille.

Lähin tärkeimmistä toiminnoista on seminaari alkuperäiskansoille, kaivosteollisuudelle ja viranomaisille, joka järjestetään Tromssassa 10. syyskuuta tarkoituksena saada aikaan vuoropuhelu kaivosteollisuuden alkuperäiskansoille aiheuttamista rasitteista. Kevääksi 2013 on suunnitteilla seminaari kaivosteollisuudesta ja talouskehitykseksi, ministeritason konferenssi tietojen ja muusta liikenteestä sekä joka toinen vuosi järjestettävä Barentsin parlamentaarikkokonferenssi. *Barents Rescue Exercise* on suunnitteilla syyskuuksi 2013 ja sitten tietenkin tärkein tapahtuma tulee olemaan pääministerikokous Kirkkoniemessä kesäkuun 3-4 päivä, joka korostaa yhteistyön 20-vuotisjuhlaa. Pääministeri Jens Stoltenbergin esittämät kutsut kokoukseen ovat saaneet myönteistä vastakaikua, joskaan mitään takeita ei ole luvattu.

IBS:n johtaja (Ari Sirén) tiedotti työryhmistä ja IBS:stä. Alueneuvoston Kiirunassa lokakuussa 2011 järjestetyn kokouksen jälkeen on tavattu kymmenen työryhmää. Se on hyvä, mutta puuttuva osallistuminen aluetasolta ja erityisesti venäläisiltä alueilta on ongelma yhteistyölle ja tehtävälle työlle. IBS on äskettäin laatinut selvityksen osallistumisesta työryhmiin. Työryhmille on asetettu määrääjäksi 10. syyskuuta toimittaa tallenteet aikaisemmin mainittuun ilmastosuunnitelmaan.

IBS on koonnut katsauksen yhteistyömahdollisuuksista Arktisen neuvoston, Barents-neuvoston, Itämeri-neuvoston ja Pohjoismaiden ministerineuvoston välillä. Tämä on seuranta kokoukselle tammikuussa 2012, jolloin parhaillaan näiden neuvostojen puheenjohtajina olevien jäsenmaiden ulkoasiainministerit peräänkuuluttivat keskinäistä synergiaa. Silloin he asettivat tavoitteiksi yhdistää resursseja, harjoittaa yhteistä projektiyhteistyötä, välttää päällekkäisyyksiä ja tunnistaa uusia mahdollisia yhteistyön aiheita ja alueita.

Ilahduttavaa on, että hallitus- ja aluetason taloudellisen yhteistyön työryhmät ovat ryhtyneet rajat ylittävään yhteistyöhön keskenään. Erityisesti kyseessä ovat ongelmien tunnistus ja tiedon levittäminen yritystoiminnasta Venäjällä. Luoteisväylän kasvavasta merkityksestä, mineraalisektorista ja meribiologisesta luonnonvaratutkimuksesta keskustellaan tulevissa kokouksissa 2012-2013. Kaikki tämä on hyvin tärkeää ottaen huomioon, etteivät odotukset Barentsin alueen taloudellisesta yhteistyöstä ole toistaiseksi täyttyneet. Yksi edellytys taloudelliselle yhteistyölle on tietysti kuljetusalan ja logistiikan laaja kehitys Barentsin alueella. Äskettäin hyväksytty Barents Freeway-projekti ja kuljetusryhmän esitys yhteiseksi kuljetussuunnitelmaksi ensi vuoden ministerikokouksessa ovat kummatkin lupaavia.

Terveyden ja sosiaalialan työryhmä on edelleen työskennellyt tuberkuloosiin ja HIV/AIDS:iin liittyvien kysymysten parissa. Jäsenmaiden sitoumus on vahva ja ryhmän asiantuntijoiden ammatillinen taso on korkea. Pelastusyhteistyö yhteisen komitean kehyksissä on hyvin kehittynyt ja perustuu 2008 allekirjoitettuun valmius- ja pelastussopimukseen. Toivottavaa on, että tämä komitea kokoontuisi useammin kuin kerran vuodessa. Ensisijaista on, että rajat ylittävät hätätilanteet on voitava hoitaa ripeästi Barentsin alueella.

IBS:ssä tapahtuu henkilömuutoksia, kun Juri Nikiforov tulee Anna Lundin seuraajaksi varajohtajana elokuussa 2012. Alkuperäiskansojen asioiden neuvonantaja Lars-Miguel Utsi on eronnut tehtävästään ja tilalle on tullut Anna Afanasjeva. IBS:n alkuperäiskansojen asioiden neuvontajan tukena on Norja. Myös ISB:n talousneuvonantajan Irina Nazarovin työsuhde päättyy elokuussa 2012. Hänen tukijansa on Ruotsi, eikä tukea enää jatketa. Siten hänelle ei tule korvaajaa. Ajatuksena on palkata ympäristöasiantuntija, joka muun muassa selvittäisi Barentsin luonnon *hot spotteja*. Tämä kysymys on toistaiseksi avoin, koska siihen tarvitaan lisärahoitusta sen lisäksi, mitä Nefco myöntää.

Asia RR 7/2012 Terms of Reference

Puheenjohtaja (Per-Ola Eriksson) tiedotti, että asiakohdat 7 ja 8 käsitellään samanaikaisesti.

Aluekomitean puheenjohtaja (Brynolf Tjärner) esitteli komitean ehdotuksen otsikolla *Terms of Reference*, joka tarkoittaa komiteaa ja alueneuvostoa koskevaa työjärjestystä. *Terms of Reference* sisältää osin vastuunjakoa ja käytännön kysymyksiä, osin jäsenyyteen liittyviä sääntöjä. Nämä kysymykset nousevat esille Norjan Rogalandin alueen tarkkailijan aseman hakemuksessa syksyllä 2011.

Aluekomitean asettama ryhmä esitteli komitean kokouksessa 13. kesäkuuta ehdotuksen *Terms of Reference*-asiakirjaksi, joka sisältyy myös tämän kokouksen neuvotteluihin. Ehdotus perustuu komitean keskusteluille Kirkkoniemen kokouksessa.

Komiteassa vallitsee suuri yksimielisyys hallinnollisista kysymyksistä. Keskustelut toisesta osasta ovat koskeneet identiteettiä, tehokkuutta ja toimivuutta. On olemassa yhteinen näkemys siitä, että Barentsin alueen maantieteellinen laajuus tulisi jollakin tavoin määrittää erityisesti toiminnallisuuden ja identiteetin kannalta. Barentsin alueella on nyt 13 jäsenaluetta ja yksi tarkkailija-alue (Pohjois-Karjala). Pohjois-Karjalan nostaminen jäseneksi aiheutti keskusteluja. On olemassa syitä ottaa Pohjois-Karjala täysjäseneksi sen Suomen kanssa harjoittaman kaksisuuntaisen yhteistyön ja EU-ohjelman muotoilun takia. Tarkkailijan asema on melko passiivinen ja uusi idea on nyt ottaa käyttöön yhteistyökumppanuus, jolla yhteistyöhön voitaisiin liittää eri kumppaneita eri tilanteissa kysymyksen ajankohtaisuuksista riippuen. Erityisen kumppanuussopimuksen ajatus on, että sen kautta voisi vahvemmin vaikuttaa ja osallistua yhteistyöhön. Se antaisi myös suuremman mahdollisuuden yhteistyöhön muille Barentsin alueen ulkopuolelta silloin, kun siihen on syytä. Rogaland voisi olla esimerkki kumppanuudesta. Nykyisessä ehdotuksessa tarkkailijan asemaa ei ole, mutta komitea ei ole täysin yhtä mieltä siitä, että tämä olisi paras tapa. Siksi tästä täytyy vielä keskustella.

Vielä yksi kysymys on alueen tarkkailija-asema organisaatioihin nähden. Kahdella organisaatiolla on tarkkailijan asema nyt: Barentsin kirkkojen neuvostolla ja Luoteis-Venäjän parlamentaarikkojen organisaatiolla.

Puheenjohtaja (Per-Ola Eriksson) totesi, ettei ollut olemassa toivomusta *Terms of Reference*:in pykälien yksityiskohtaisesta esittelystä ja jätti keskustelun vapaaksi.

Alkuperäiskansojen työryhmä (Aili Keskitalo) korosti haastetta, joka koskee kaikkien kolmen alkuperäiskansan edustamista vaikka tietoa kaikkien intresseistä ei ole tarpeeksi. Myös Barentsin alkuperäiskansojen toisessa konferenssissa Kirkkoniemessä samoin kuin Barentsin parlamentaarikkokonferenssissa 2011 oli esillä asia kunkin alkuperäiskansan omasta edustamisesta, jonka täytyy sisältyä keskusteluihin *Terms of Reference*:stä. Myös aikaisemmassa alueneuvostossa Tromssan fylken ollessa puheenjohtajana päätettiin, että kutsuttaessa kaikki kolme alkuperäiskansaa neuvoston kokouksiin täytyy ottaa käyttöön kompensoiva ratkaisu. Tämä puuttuu *Terms of Reference*:n ehdotuksesta. Täytyy voida jatkaa samoin kuin silloin, kun kaikki

kolme alkuperäiskansaa kutsuttiin alueneuvoston kokoukseen Kiirunaan ja ne osallistuivat siihen. Se auttaa alkuperäiskansoja osallistumaan yhteistyöhön.

Aluekomitean puheenjohtaja (Brynolf Tjärner) valitti tilannetta ja vakuutti, että se tullaan kirjaamaan luonnokseen.

Lappi (Hannes Manninen) korosti Pohjois-Karjalan tapauksessa, että täytyy ottaa huomioon yhteiset intressit ja maantieteellinen yhteenkuuluvuus venäläisellä puolella. Pohjois-Karjalalla on ollut tarkkailijan asema pitkän aikaa ja se on luonnollinen kumppani. Ilman Pohjois-Karjalaa yhteistyö pysähtyy ja päätös jäsenyydestä täytyy voida tehdä istuvassa kokouksessa.

Kainuu (Alpo Jokelainen) muistutti, että Pohjois-Karjala haki tarkkailijan asemaa 14 vuotta sitten ja sillä on tämä asema ollut 10 vuotta. Siten mitään syitä jäsenyyden viivyttämiseksi ei ole. Erityisesti, koska on olemassa esim. poliitikkojen alalla yhteistyösopimus, johon Pohjois-Karjala osallistuu, ja Pohjois-Karjan jäsenyys on yhdenmukainen EU-ohjelman maantieteellisen laajuuden kanssa.

Finmark (Lisbet Isaksen) halusi laajempaa taustaa sille, miten Pohjois-Karjalan jäsenyys, yhteistyö Rogalandin tai muiden kanssa voi vaikuttaa yhteistyöhön, ja että päätös tästä pitäisi tehdä seuraavassa kokouksessa. Suomalainen kanta on hyvin ymmärrettävä, mutta Finmark tekee yhteistyötä monien muiden norjalaisten alueiden kanssa ja asia monimutkaistuu, jos yhteistyöstä muiden alueiden kanssa tulee päätöksenteon perusta. Finmarkissa ja Pohjois-Norjassa Barentsin alue liittyy ensi sijassa identiteettiin.

Barentsin kirkkojen neuvosto (Roger Marklund) korosti, että kirkolle on etu olla tarkkailijana, koska silloin saadaan tietoa tapahtumista yhteistyössä, saadaan mahdollisuus vaikuttaa ja osallistua, ja erityisesti kirkon toimintojen kanssa yhteensopivia ovat ympäristö- ja nuorisoasiat. Kirkkojen neuvostolle jatkuva osallistuminen on tärkeää. Useampien organisaatioiden pitäisi olla kiinnostunut tarkkailijan asemasta, koska se voi rikastuttaa ja syventää yhteistyötä. Siksi keskusteluissa pitäisi käsitellä pikemminkin yhteistyön laajentamista kuin rajoittamista.

Puheenjohtaja (Per-Ola Eriksson) selvensi, ettei neuvosto ole tehnyt päätöksiä poissaolon perusteella ja antoi Aluekomitealle tehtäväksi laatia ehdotuksen seuraavaan kokoukseen. Erityisen tärkeää on, että neuvosto on tehnyt päätöksen seuraavaan kokoukseen sen välttämiseksi, että asia viivästyy entisestään.

LIITE 2 – Terms of Reference

Asia RR 8/2012 Pohjois-Karjalan asema

Per-Ola Eriksson tiedottaa Pohjois-Karjalan asemasta Barentsin yhteistyössä.

Asiakohta käsitellään kohdassa 7.

Epävirallinen Kirkkoniemi II –julistuksen sisältöryhmä (Sverre Jervell) tiedotti työstä julistuksen ja BEAC:n pääministerikokouksen Kirkkoniemessä 3-4 kesäkuuta parissa koskien Barentsin yhteistyön 20-vuotisjuhlia.

Samoin kuin Venäjän osallistuminen on edellytys Barentsin yhteistyölle, niin yhtä tärkeää on Venäjän pääministerin osallistuminen kokoukseen. Se lähettää myös merkittäviä viestejä venäläisten sitoutumisesta. Tällä hetkellä vaikuttaa siltä, että edellytykset jäsenmaiden ja EU-komission osallistumiselle korkeimmalla poliittisilla tasoilla ovat hyvät. Se merkitsee, että tilaisuudesta tulee suurin poliittinen kokous Barentsin alueella sodan jälkeen.

Vuonna 1993 annettu Kirkkoniemi-julistus antoi alueille poliittisen roolin, mikä oli jotain aivan uutta paitsi Barentsin alueella myös kansainvälisesti. Se on osoittautunut hyvin onnistuneeksi, koska alueet ovat saaneet vastata yhteistyön kehittämisessä paljosta. Nyt on aloitettu Kirkkoniemi II – julistuksen laadinta. Alueilla samoin kuin alkuperäiskansoilla on nytkin itsestään selvä rooli, ja nyt samoin kuin silloin on asetettu epävirallinen työryhmä tekemään julistuksen valmistelutyö. Työssään ryhmä ottaa vastaan ehdotuksia ja näkökohtia, ja tärkeänä pidetään katsoa, mikä on toiminut hyvin sitten vuoden 1993 ja mikä vähemmän hyvin. Yhteistyön arvokkainta antia lienee se, että verkostot ja kontaktit yli rajojen ovat kehittyneet merkittävästi. Se näkyy esim. siinä, että suurin ulkomaisten opiskelijoiden ryhmä Norjaan tulee Venäjältä. Barentsin yhteistyö on myös pohjoisen kehityksen poliittinen kohtauspaikka. Barentsin yhteistyö on helpottanut ministerien läheisiä suhteita: esimerkkinä Norjan ja Venäjän ulkoasianministereiden välit. Yhtä hyvin ei ole sujunut elinkeinoelämän yhteistyö, erityisesti Venäjän ja Norjan yritysten välinen suora yhteistyö. Mahdollisesti juuri tämä on suurin haaste tulevalle yhteistyölle. Toinen kysymys on, onko venäläisten sitoutuminen riittävän vahvaa. Täytyy muistaa, että pohjoismailla on jo keskinäinen toimiva yhteistyö. Huono merkki on esimerkiksi se, että Murmansk ei ole läsnä nykyisissä alueneuvostokokouksissa. Alueneuvoston asia on halutessaan koordinoida Kirkkoniemen kokous ministerikokouksen kanssa.

Kunnianhimoinen tulevaisuuden tavoite on kehittää Venäjän ja Norjan välinen raja normaaliksi eurooppalaiseksi rajaksi. Ensimmäinen askel otettiin äskettäin Norjan ja Venäjän välisellä raja-asukassopimuksella, jonka mukaan enintään 30 km etäisyydellä rajasta asuvat voivat ylittää rajan viisumitta.

Julistuksessa tullaan enemmän panemaan merkille, että Barentsin alue on Euroopan tärkein luonnonvara-alue. Se sisältää mineraaleja, kalaa, öljyä, kaasua ja metsiä. Toisin sanoen suuri haaste tulee olemaan yhteistyön organisointi näistä suunnattomista luonnonvaroista. Barentsin aluetta pidetään tietysti määrin – aivan kuten 1993 – syrjäisenä. Tämä on kuitenkin häviämässä ja tilalle tulee yhä enemmän toimiminen siirtokuljetusalueena sitä mukaa, kun esimerkiksi Luoteisväylä kehittyy. Norjassa on jo Barentsin yhteistyön alkamisesta lähtien kehittynyt uusi näkemys Pohjois-Norjasta niin etelässä kuin Pohjois-Norjan asukkailla itsellään.

Julistuksessa tullaan selkeästi mainitsemaan myös panostukset alueen nuoriin. Norjassa työskennellään Barentsin kesäyliopiston käynnistämiseksi mallina pohjoismainen kesäyliopisto. Se on tarkoitus lanseerata Kirkkoniemen kokouksessa 2013.

Yhteistyön rahoitus on kysymys, josta on keskusteltava. Norjan viranomaiset ovat kuluttaneet yhteensä 3 miljardia NOK, joka ei lainkaan vastaa Ruotsin, Suomen ja Venäjän panostuksia. On keskusteltava siitä, olisiko perustettava rahasto rahoittamaan yhteisesti yhteistyötä tulevaisuudessa. Kaikkien tulisi pohtia, miten se voitaisiin organisoida. Alkuaskeleena Norja aikoo ehdottaa erityisrahastoa nuorisovaihdolle (mukaan lukien kesäyliopisto). Sitä hoitaisi IBS.

Barentsin alkuperäiskansojen ottaminen mukaan maiden rajojen yli oli radikaalia 1993. Alkuperäiskansojen asiat ovat luonnollisesti yhä ensisijaisen tärkeitä. Pyrkimys on vahvistaa alkuperäiskansojen roolia yhteistyössä. Yksi ehdotus on, että Barentsin alkuperäiskansojen kongressi valitsee edustajan Barentsin neuvostoon.

Barentsin yhteistyön ja alueen tulevaisuuden kannalta on nyt aivan keskeistä, että kaikki tarttuvat tilaisuuteen ennen juhluvuotta 2013 ja pohtivat, miten tätä asiaa edistetään parhaimmalla tavalla.

Kaikki kokouksessa läsnä olleet alueet ilmaisivat tukensa Norjan puheenjohtajiston työlle julistuksen parissa ja pitivät Barentsin yhteistyön tulevaisuuden muovaamista tärkeänä.

Sari Roininen, Norrbottenin Barents-sihteeristöstä, esitti elokuvan nuorison työpajasta Haaparanta/Torniossa kesäkuussa 2012 ja kertoi nuorten saavutuksista. Nuoret keskustelivat ja toivat esiin viisi asiaa, joita he pitivät tärkeintä Barentsin yhteistyön tulevaisuudelle. Asiat olivat viisumi, koulutus, nuoriso, media/viestintä ja identiteetti. Yhteistyö oli mukana tavalla tai toisella kaikissa aiheissa.

Asia RR 10/2012

Barentsin toimintaohjelma - tiedonanto

Aluekomitean puheenjohtaja (Brynolf Tjärner) kertoi työstä Barents-ohjelman parissa eli toisin sanoen yhteistyön pitkän ajanjakson toimintasuunnitelmasta kaudelle 2014–2018. Työ tullaan aloittamaan tänä syksynä ja se päättyy 2013.

Asia RR 11/2012 Muut kysymykset

Pohjois-Ruotsin tiedotustoimisto Brysselissä (Lars Wikman) tiedotti tutkimukseen ja innovointiin suuntautuvien projektien rahoituksesta. Koko Barentsin alueen kattavan rahoitusohjelman puute on ongelma. Sitä vastoin suuria mahdollisuuksia tarjoaa tuleva eurooppalainen kehysohjelma – Horizon 2020 – 80 miljardin euron budjetillaan. Ehdotuksena on luoda Barentsin työryhmä, joka tutkii mahdollisuuksia kumppanuuksiin yliopistojen, elinkeinoelämän PK-yritykset mukaan lukien, julkisten organisaatioiden ja Alueneuvoston välillä. On myös mahdollista hakea rahoitusta vuodelle 2013 parhaillaan käynnissä olevan ohjelman puitteissa. Pohjois-Ruotsin Brysselin toimisto ja neuvoston puheenjohtajisto tarjoaa aloitteen tekemistä tämän työn käynnistämiseksi ja kutsuu Barentsin toimijoita osallistumaan. Kutsuttavien täytyy edustaa tutkimusta, innovointia, aluehallintoa, alueiden toimistoja Brysselissä ja alueneuvostoa.

Ohjelman kohdeaiheet vastaavat hyvin Barentsin yhteistyön prioriteetteja, ja Barentsin alueella on erityisen vahva painotus tutkimukseen ja elinkeinoelämään. Sillä on Euroopalle strategisesti tärkeä laajempi merkitys. Ohjelma on kaksiosainen ja käsittää myös sosiaalisen ja humanitäärisen puolen. Rahoitus kohdistuu haasteisiin terveydessä, väestötieteessä, kestävässä maataloudessa, merentutkimuksessa, energiantuotannon varmuudessa, ilmastossa ja resurssitehokkuudessa vain muutamia mainitaksemme: kaikki ovat olennaisia Barentsin alueen kehitykselle. Horizon 2020 pitää ensisijaisena sitä, että PK-yritykset ovat integroituja projektiin.

Norrbotten tulee olemaan alustava aloittaja. Työ alkaa etsimällä työlle sopivia kontakteja koko Barentsin alueelta.

Asia RR 12/2012 Seuraava kokous

Aluekomitea ja Alueneuvosto kokoontuvat seuraavan kerran Voksenåsenissa, Norjassa, 14. - 15. marraskuuta 2012. Kokous koordinoidaan yhteen High North-konferenssin kanssa.